

סדנת תכנון במרחב הימי

מנחים:	דני עמיר, אדר' צאלה קרניאל
תאריכי הסדנא:	2 בפברואר – 6 בפברואר 2025 (5 ימים). בין השעות: 9:00-17:00.
מיקום:	אוניברסיטת רייכמן, כיתה E304, בניין אדלסון ליזמות.
מחיר:	דמי הרשמה בסך 75 ש"ח עבור משתתפים <u>מהמוסדות השותפים</u> במרכז הישראלי לחקר הים התיכון. בסבסוד חלקי עבור משתתפים חיצוניים: 1000 ₪ למשתתף עבור כל ימי הסדנא.
משתתפים:	קיום הסדנא מותנה במינימום של 15 משתתפים.
למי הסדנא מיועדת:	הסדנא מיועדת לסטודנטים לתארים מתקדמים ולסטודנטים מתואר ראשון שנה ג', מדיסציפלינות שונות הקשורות למרחב הימי (עדיפות לרקע מגוון ככל האפשר – מדעי החיים, מדעי החברה, מדעי כדה"א, מדעי הים)
דרישות קדם:	היכרות עם הים התיכון, ידע ב-GIS - יתרון
שפת הקורס:	עברית
להגשת מועמדות:	נא לשלוח קורות חיים ומכתב התעניינות לכתובת merci@univ.haifa.ac.il מועד אחרון (מעודכן) להגשת מועמדות הוא 5 בינואר, 2025 תשובות לפונים יינתנו עד ליום 10 בינואר, 2025 .
מידע נוסף:	
כיבוד:	כיבוד קל ושתיה יוגשו לאורך היום. בקמפוס ישנם מזנונים וקפיטריות בהם ניתן לקנות אוכל ושתיה נוספים.
נקודות זכות אקדמיות:	לא יינתן באופן אוטומטי קרדיט אקדמאי לקורס. יש לפנות לאוניברסיטת האם של הסטודנט לצורך אישור נקודות הזיכוי לקורס.

סילבוס:

תיאור כללי:

למרחב הימי נודעת השלכה ישירה על שגשוגן וביטחונן של מדינות רבות, והוא נתון מזה מספר עשורים לתמורה גאופוליטית וסביבתית מהותית. הגידול הדמוגרפי והעלייה ברמת החיים מגבירים את הלחץ על שטחי הים לצורך הפקת משאבים, ומעלים את הצורך בהתרחקות מהיבשה לגילוי משאבים חדשים. גילויים של משאבים וההתפתחות הטכנולוגית שמאפשרת את הפקתם, מעצימים את חשיבותם הכלכלית של אזורי המים הכלכליים. בישראל הולך וגובר בשנים האחרונות השימוש במרחב הימי למטרות שונות. הדבר נובע הן מהגברת העומס והביקוש לשימושים ופעילויות שהיו קיימים במרחב מזה שנים, כגון ספורט ונופש, דיג וספנות, והן כתוצאה מכניסתם של שחקנים חדשים לזירה, בראשם תגליות הגז הטבעי והפעילות הכרוכה בהפקת הגז ובטיפול בו.

הגברת הלחץ לשימוש בים ולניצול משאביו, מגבירה בהתאמה את הלחץ על המערכת האקולוגית הימית, המהווה את הבסיס לפעילויות אנושיות רבות בים ומספקת שירותי מערכת בעלי חשיבות עליונה – בתי גידול, מגוון המינים ושירותי המערכת המתקבלים מהם. בשל החשיבות הרבה של בריאות הסביבה הטבעית הימית לאדם ולפעילות הכלכלית בים, פיתוח הפעילות הכלכלית חייב להתבצע תחת בקרה סביבתית יעילה, המבוססת על ראייה מרחבית ואסטרטגית, ומדיניות סביבתית לכל סקטור הפועל בים.

מציאות זו בישראל, כמו במדינות מפותחות רבות אחרות, עוררה את הצורך בגיבוש מדיניות לתכנון ולהסדרה של המרחב הימי. תכנון והסדרה מתאימים, מאפשרים למצות את הפוטנציאל הכלכלי במרחב הימי, תוך שמירה על המערכת האקולוגית ומשאבי המרחב הימי.

במהלך הסדנה נעסוק בקשר שבין המרכיבים הגאו-מורפולוגיים והמערכת האקולוגית הימית במרחב הימי בישראל, ערכותם הסביבתית ורגישותם לפיתוח, לבין תכנון בסביבה הימית.

נכיר את המתודולוגיות המקובלות בעולם לתכנון המרחב הימי: EBM, MSP, BE.

נעסוק באיזונים ובדרכים לצמצום קונפליקטים בין המשתמשים השונים בים ובין הפעילות האנושית והמערכת האקולוגית הימית, המתגברים עם ריבוי המשתמשים בים, הדרישה לשטחי פעילות ימית נוספים ושינויי האקלים.

נכיר את הסקטורים ובעלי העניין השונים הפועלים במרחב הימי, ביניהם: סקטור ההידרו-קרבונים, סקטור הביטחון, הספנות והסחר הימי, סקטור שמירת הטבע והסביבה הימית, החקלאות הימית, הדיג, מוסדות המחקר, התכנון ואחרים.

נלמד להכיר ולעבוד עם מסמך החזון והמדיניות למרחב הימי של ישראל (ים תיכון), שמתווה את מדיניות הניהול והתכנון, הפיתוח והשימור של מדינת ישראל לים התיכון.

נכיר את תחום "הצמיחה הכחולה" והפוטנציאל הטמון בו לניצול משאבי הים לטובת פיתוח המשק הישראלי, לצד שימור הסביבה הטבעית.

נעסוק בהיבטים תכנוניים הייחודיים למרחב הימי: תכנון בשלושה ממדים, זיהוי סינרגיות בין סקטורים, שמירת טבע במרחב ימי, התמודדות עם מרכיב אי הודאות והחוסר במידע, שינויי אקלים, מורכבות רגולטורית, אתגרי המשילות בים, שיתופי פעולה ביני"ל בים התיכון, צמיחה כחולה ועוד.

מתוך הכרת הנושאים לעיל, נלמד על יחסי הגומלין ההדדיים, הקונפליקטים והסינרגיה, שבין המרכיבים הפיסיים, האקולוגיים ופעילות האדם, ובחלופות לעיצוב, שימוש, פיתוח ושימור של המרחב הימי.

אופן העבודה בסדנה:

- הרצאות של מנחי הסדנה
- הרצאות אורח של מומחים בתחומים שונים
- עבודה מעשית בקבוצות מלווה בציון - המשתתפים יתחלקו לקבוצות עבודה. במהלך הסדנה תתמודד כל קבוצה עם אתגרים תכנוניים והצורך לאזן בין מגוון שיקולים במרחב הימי תוך שימוש במתודולוגיות לתכנון מרחב ימי. ציון יינתן לעבודת הצוותים בסדנה.

מבנה ותוכן הסדנה

יום ראשון, 2.25 - תכנון מרחבי ימי	
9:00-9:30	היכרות
9:30-10:00	הרצאת פתיחה - חשיבות תכנון המרחב הימי והמסגרת האירופית לתכנון
10:00-11:00	עבודה מעשית בקבוצות – עקרונות, מתודולוגיות וגישות לתכנון במרחב הימי
11:00-11:30	הפסקה
11:30-12:30	הצגה ודיון
12:30-13:00	הרצאה - תמונת התכנון הימי בעולם
13:00-14:00	הפסקת צהרים
14:00-15:30	עבודה מעשית בקבוצות - דוגמאות מהעולם לתכנון מרחבי ימי
15:30-17:00	הצגה ודיון

יום שני, 3.25 – תכנון המרחב הימי בישראל	
9:00-9:30	הרצאה – תכנון המרחב הימי בישראל ומסמך המדיניות
9:30-11:00	עבודה מעשית בקבוצות – בעלי העניין במרחב הימי בישראל
11:00-11:30	הפסקה
11:30-13:00	הצגה ודיון
13:00-13:30	הרצאה - אזורים מרובי שימושים כפתרון להקצאת שטח במרחב הימי
13:30-14:30	הפסקת צהרים
14:30-17:00	הרצאות אורח - מיפוי במרחב הימי, אנרגיה במרחב הימי, חקלאות ימית, הגנת הסביבה הימית

יום שלישי, 4.2.25 – שמירת טבע במרחב הימי	
הרצאת פתיחה – היבטים תכנוניים של שמירת טבע במרחב הימי (הקצאת שטחים והנחיות סביבתיות לפעילות הסקטורים)	9:00-9:30
הרצאות אורח - שמירת טבע והסביבה הימית, ניטור במרחב הימי	9:30-10:30
הפסקה	10:30-11:00
עבודה מעשית בקבוצות – תמונת השימור בים התיכון ובישראל:	11:00-12:30
הצגה ודיון	12:30-14:00
הפסקת צהרים	14:00-15:00
הרצאות אורח - שמורות טבע במים הריבוניים, שמירת טבע במים הכלכליים	15:00-16:30
הרצאה – הערכות לשינויי אקלים במרחב הימי	16:30-17:00

יום רביעי, 5.2.25 – תשתיות במרחב הימי, צמיחה כחולה וחדשנות	
הרצאת פתיחה – כלכלה כחולה וחדשנות במרחב הימי	9:00-9:30
קידום חדשנות ימית בישראל – מקרי בוחן	10:00-10:30
הרצאת אורח - חדשנות במרחב הימי של ישראל	10:30-11:00
הפסקה	11:00-11:30
הרצאה – תשתיות במרחב הימי	11:30-12:00
עבודה מעשית בקבוצות – אפיון הסקטורים הפועלים במרחב הימי של ישראל	12:00-14:00
הפסקת צהרים	14:00-15:00
הצגה ודיון	15:00-17:00

יום חמישי, 6.2.25 – התנסות מעשית בתכנון	
הצגת מקרה הלימוד להתנסות מעשית בתכנון במרחב הימי של ישראל	9:00-9:30
עבודה מעשית בקבוצות – אפיון צרכי הסקטורים והצעת לפריסה מרחבית	9:30-13:00
הפסקת צהרים	13:00-14:00
הצגה ודיון	14:00-16:30
סיכום הסדנה ומשוב מהסטודנטים	16:30-17:00